Viashiria vya Ustawi
Halmashauri ya Wilaya ya Kishapu (*)
Matokeo ya Utafiti wa CWIQ

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA WAZIRI MKUU, TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

Mwezi **Novemba 2006,** timu kutoka EDI zilifanya utafiti katika **Halmashauri ya Wilaya ya Kishapu.** Utafiti uliagizwa na kugharimiwa na Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa na kuwezeshwa na Ofisi ya Mkurugenzi Mtendaji wa Wilaya. Timu hizo zilitumia dodoso la CWIQ-Core Welfare Indicators Questionnaire katika kaya 450 zilizochaguliwa kwa nasibu katika wilaya hiyo. Ripoti kamili ya majibu inapatikana bure kwenye tovuti www.edi-africa.com/research/cwiq. Kipeperushi hiki ni muhtasari wa baadhi ya mambo muhimu.

SIFA BAINIFU ZA WAKAZI

Baada ya utangulizi katika sura ya kwanza, sura ya 2 ya ripoti inatoa majumuisho ya sifa bainifu za kaya na wakazi katika wilaya, ikiwa ni pamoja na ajira, kiwango cha elimu, hali ya ndoa ya mkuu wa kaya, yatima na malezi kwa watoto walio na umri chini ya miaka 18, uhusiano wa mwanakaya na mkuu wa kaya na idadi ya wanakaya. Baadhi ya takwimu muhimu zimeonyeshwa chini.

Sifa Bainifu za Wakazi kwa Ujumla

Wastani wa ukubwa wa kaya katika wilaya ni watu **6.0**.

Uwiano wa utegemezi wilayani ni wategemezi **1.1** (wenye umri chini ya miaka 15 au zaidi ya 60) kwa kila mtu mzima wa umri wa kufanya kazi (kati ya miaka 15 na 59).

15% ya kaya wakuu wake ni wanawake.

Yatima na Malezi

1% ya watoto wenye umri chini ya miaka 18 wamepoteza wazazi wote wawili, **3%** wamepoteza baba pekee na **2%** wamepoteza mama pekee.

13% ya watoto wenye umri chini ya miaka 18 walikuwa hawaishi na baba wala mama, **12%** walikuwa wanaishi na mama pekee na **4%** walikuwa wanaishi na baba pekee.

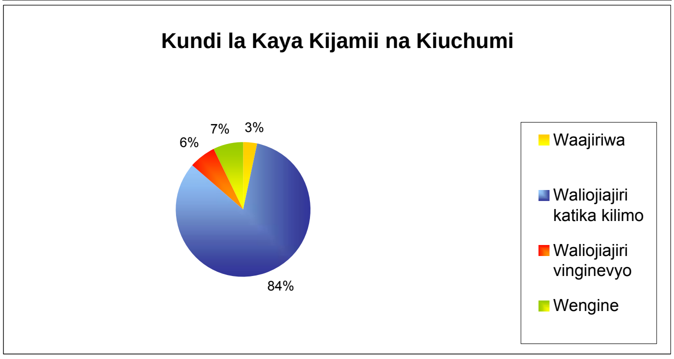

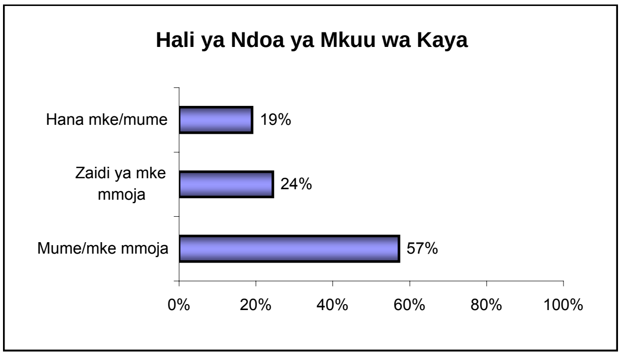

ELIMU

Dodoso liliulizia kuhusu elimu kwa kila mwanakaya, ikiwa ni kujua kusoma na kuandika, mahudhurio shuleni, kutoridhika na huduma za shule na sababu zake, fursa katika shule za msingi na sekondari; umefanyika uchambuzi kijinsia, kiumri na kwa makundi ya kijamii na kiuchumi, kiwango cha umaskini, n.k. Sura ya 3 ya ripoti inafafanua taarifa hizi. Baadhi ya mambo muhimu yanaonyeshwa hapa chini.

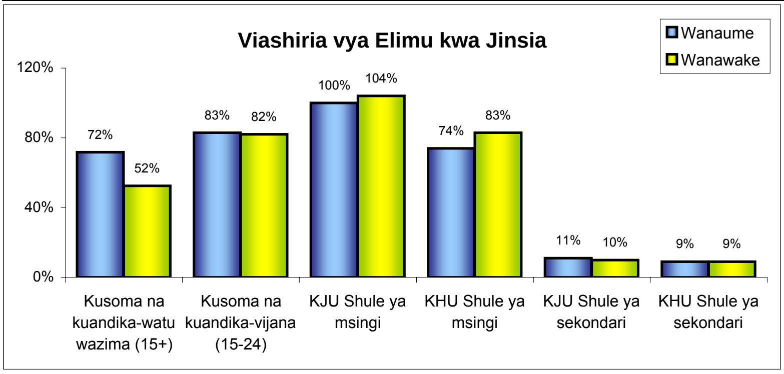

- Watoto wenye umri wa shule ya msingi wanaoishi mwendo pungufu ya dakika 30 toka shule ya msingi ni **61%**, na kwa sekondari ni **7%**

- Kwa wanafunzi wote dodoso linauliza matatizo yanayowakabili. Kwa shule ya msingi wanaosema hakuna matatizo ni **40%**, na kwa sekondari ni **49%**.

Grafu hapo chini inaonyesha sababu kuu za kutoridhika na shule kwa mwaka 2004 na 2006

KJU (Kiwango Jumla cha Uandikishwaji): Jumla ya watoto wa umri wa kwenda shule walio shuleni ikilinganishwa na jumla ya watoto wote wa umri wa kwenda shule.

KHU (Kiwango Halisi cha Uandikishwaji): Jumla ya watoto walio shuleni ikilinganishwa na jumla ya watoto wa umri wa kwenda shule.

Kusoma na Kuandika ni kwa mujibu wa wasailiwa

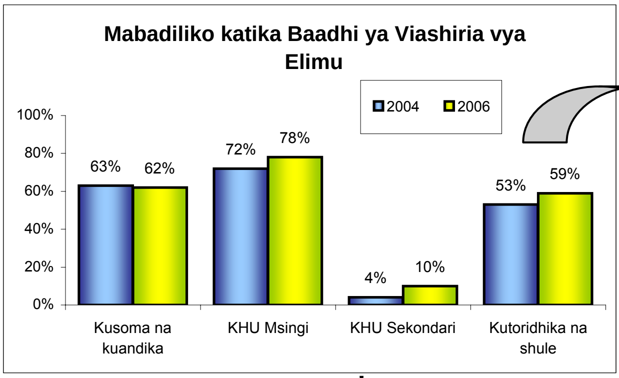

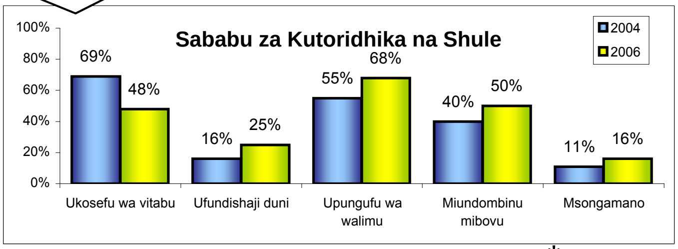

Katika ulinganisho kati ya 2003 na 2006, alama '*' kwenye namba za 2006 inaonyesha kuwa mabadiliko ni ya maana kitakwimu kwa uhakika wa 95%. Bila alama '*' kwenye namba za 2006 inaonyesha kuwa mabadiliko si ya maana kitakwimu kwa uhakika wa 95%.

(*) Kazi ya utafiti, uchambuzi yakinifu na usambazaji wa taarifa za CWIQ imefanywa na Economic Development Initiatives (EDI), SLP 393, Bukoba - Kagera, Tanzania. http://www.edi-africa.com

Viashiria vya Ustawi
Halmashauri ya Wilaya ya Kishapu (*)

AFYA

Sura ya 4 ya ripoti inahusika na taarifa juu ya viashiria afya vya msingi kama fursa za huduma ya afya, matumizi ya huduma za afya, kinga dhidi ya malaria, afya ya mama mjamzito, sababu za kutoridhika na huduma, viashiria lishe kwa watoto na mengine. Baadhi ya mambo muhimu yanaonyeshwa chini.

Waliohudumia katika Kuzaliwa Mtoto (kwa watoto chini ya umri wa miaka 5)

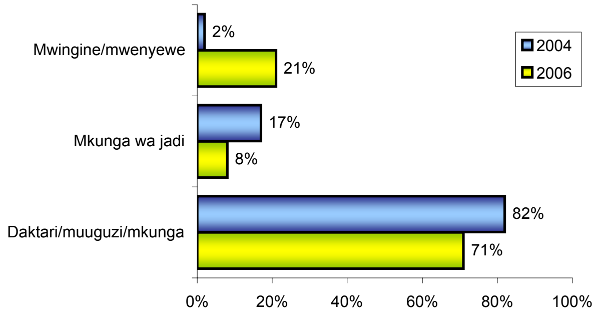

Viashiria vya Lishe (watoto wote chini ya umri wa miaka 5)

	2003	2006	Mabadiliko yana maana kitakwimu (95%)?
Watoto wafupi kwa umri wao (Utapiamlo wa muda mrefu)			
Kudumaa	28%	19%	Ndiyo
Kudumaa sana	8%	8%	Hapana
Watoto wenye uzito mdogo kwa urefu wao (Utapiamlo wa muda mfupi)			
Kuvia	6%	1%	Ndiyo
Kuvia sana	2%	0%	Ndiyo

KUDUMAA: mtoto kuwa mfupi akilinganishwa na umri wake. Hutokana na mtoto kuwa na utapiamlo wa muda mrefu.

KUVIA: mtoto kuwa na uzito mdogo akilinganishwa na urefu wake. Hutokana na mtoto kuwa na utapiamlo wa muda mfupi.

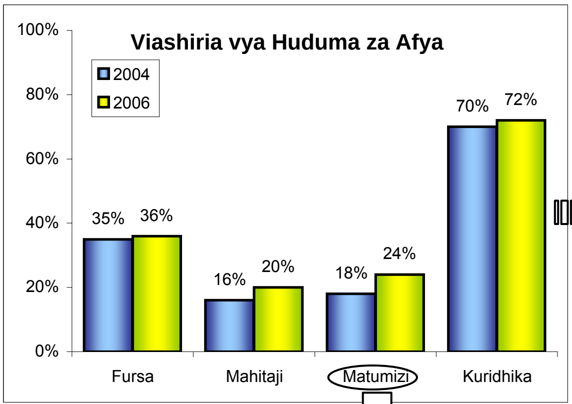

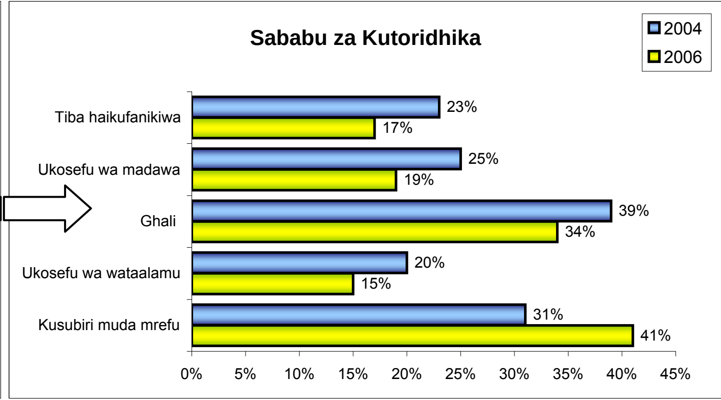

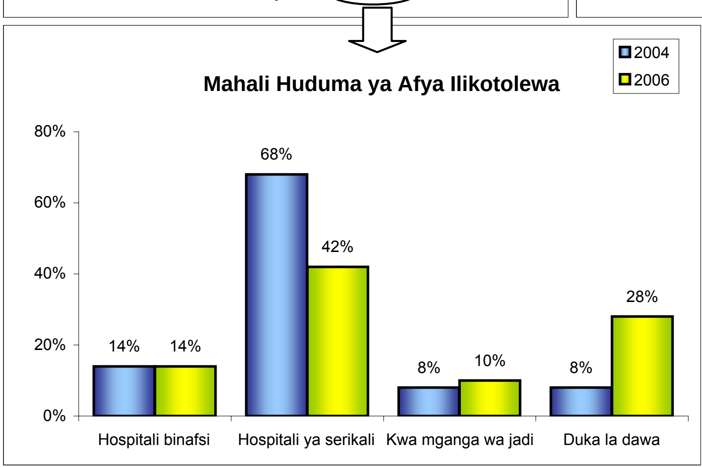

Kinga Dhidi ya Malaria

63% ya kaya zimeripoti kutumia chandarua (angalao moja ya aina yoyote) kujikinga na malaria, na **51%** zimeripoti kutumia chandarua zilizotiwa dawa.

Fasili

Fursa ya Huduma ya Afya: Asilimia ya kaya zinazoishi mwendo chini ya dakika 30 toka kituo cha huduma ya afya.

Mahitaji: Asilimia ya watu walioripoti kuugua au kujeruhiwa katika kipindi cha wiki 4 kabla ya siku ya usahili.

Matumizi: Asilimia ya watu waliomwona mhudumu wa afya katika kipindi cha wiki 4 kabla ya siku ya usahili.

Kuridhika: Asilimia ya watumiaji walioripoti kutokuwa na matatizo na huduma za afya.

MIUNDOMBINU YA KAYA

Sura ya 7 ya ripoti ina taarifa za kina kuhusu miundombinu ya kaya kama vile vifaa vilivyotumika kutengenezea kuta, paa na sakafu; huduma muhimu za kaya kama aina ya chanzo cha maji ya kunywa, nishati inayotumika kwa kupikia na mwanga. Pia inahusisha umbali toka kwenye huduma muhimu kama barabara, shule, soko la chakula na usafiri wa umma.

Kaya zenye hati miliki au mkataba wa pango	1%
Kaya zilizopo mwendo pungufu ya dakika 30 toka chanzo cha maji ya kunywa	60%
Kaya zilizo na chanzo salama cha maji (bomba / kisima kirefu / pampu ya mkono / kisima kilichojengewa)	18%
Kaya zenye choo salama (kuflashi kwenye mfereji wa maji taka/tangi au shimo lililofunikwa)	4%
Kaya zenye mfumo bora wa ukusanyaji taka	26%
Kaya zitumiazo mafuta ya taa kama nishati kuu kwa kupata mwanga	96%
Kaya zitumiazo kuni kama nishati kuu ya kupikia	95%
Kaya zenye nyumba ambazo sakafu zake ni za saruji au vigae	7%
Kaya zenye nyumba ambazo kuta zake ni za matofali ya kuchoma /saruji / zege	3%
Kaya zenye nyumba ambazo kuta zake ni za tope / matofali ya udongo	97%
Kaya zenye nyumba ambazo paa zake zimeezekwa kwa mabati	15%

Umilikaji wa Vyombo vya Mawasiliano

Kiasi cha **0.2** ya kaya katika wilaya zinamiliki simu za mezani, na **10%** zinamilki simu za mkononi.

Ni **2%** tu ya kaya wilayani zinamilki runinga, lakini **49%** ya kaya zinamiliki redio.

Viashiria vya Ustawi
Halmashauri ya Wilaya ya Kishapu (*)

AJIRA

Ripoti pia ina sura yenye taarifa za kina kuhusu ajira kwa wanakaya wenye umri kuanzia miaka 5, katika siku 7 zilizopita na kwa kipindi cha miezi 12 iliyopita. Utafiti ulijumuisha hali ya ajira, shughuli kuu, aina ya mwajiri, ajira isiyo toshelevu, ukosefu wa ajira na huduma za kaya.

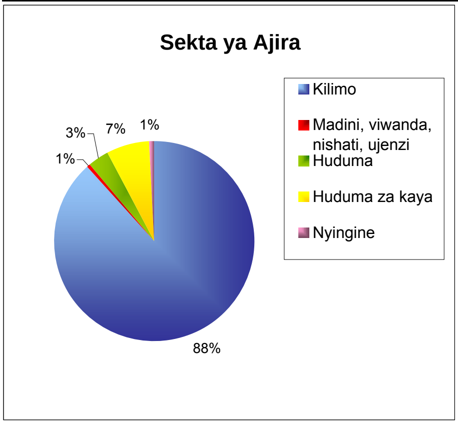

Aina ya Mwajiri
38% ya watu wanaajiriwa na mwajiri binafsi, **62%** wanaajiriwa na kaya, na **1%** wanaajiriwa na serikali, mashirika yasiyo ya kiserikali au waajiri wengine.

Ajira ya Watoto
55% ya watoto wa umri kati ya miaka 5 na 14 hufanya kazi. Kati yao, **66%** hufanya kazi za kaya na **34%** hufanya kazi za kilimo.

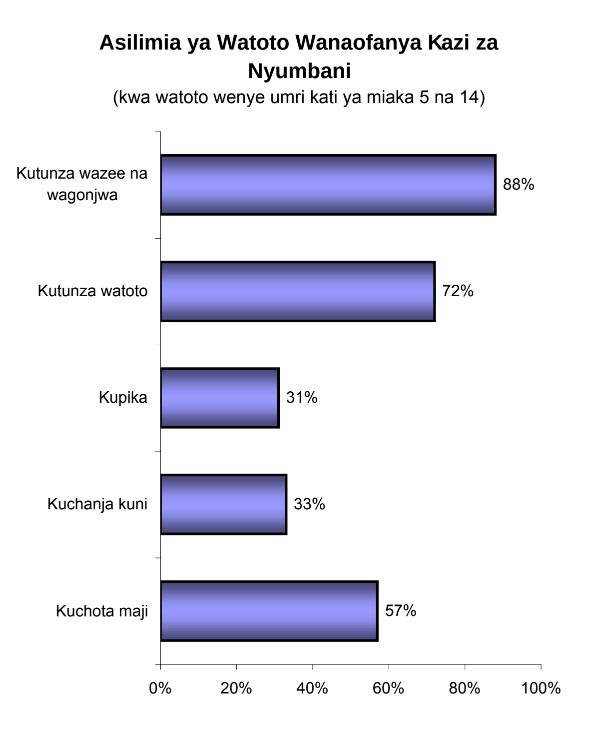

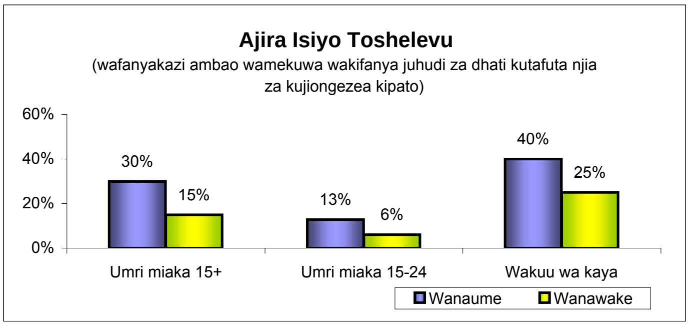

UTAWALA

Mojawapo ya mambo mapya katika ripoti ni sura kuhusu utawala. Ripoti ina taarifa kuhusu mahudhurio katika mikutano, kuridhishwa na viongozi na sababu za kutoridhika. Pia inaarifu juu ya asilimia ya kaya zinazopata taarifa za mapato na matumizi ya fedha za umma, na inadadisi sababu za kutoridhika na ngazi mbalimbali za serikali.

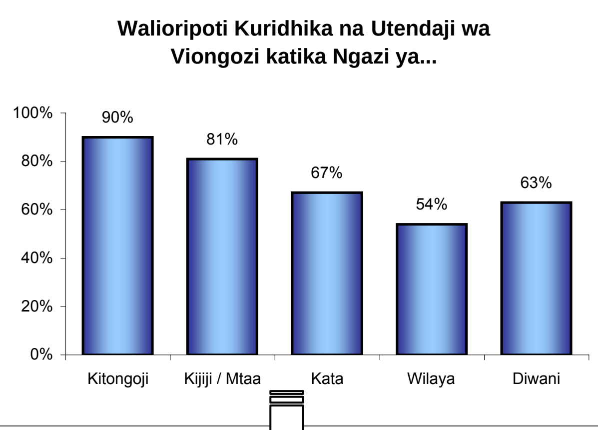

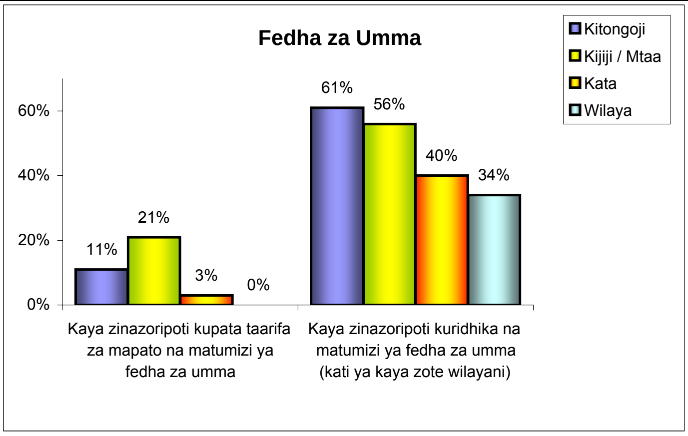

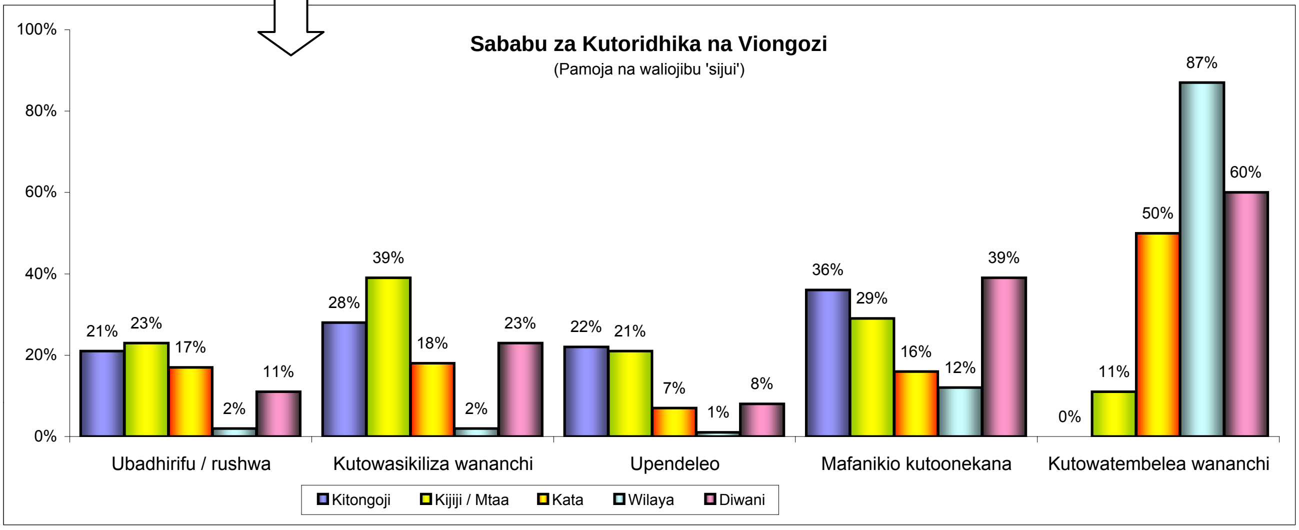

Viashiria vya Ustawi
Halmashauri ya Wilaya ya Kishapu (*)

USTAWI

Ripoti ina taarifa juu ya viashiria ustawi, ikiwa ni pamoja na shida katika kutosheleza mahitaji kadhaa muhimu ya kaya, umilikaji wa mifugo, ardhi na raslimali, mtazamo juu ya hali ya uchumi wa kaya na jumuiya, pamoja na hali ya usalama katika jumuiya. Pia inataarifu kuhusu mabadiliko ikilinganishwa na mwaka uliotangulia. Baadhi ya mambo muhimu yanaonyeshwa hapa chini.

Mabadiliko
(ikilinganishwa na mwaka mmoja kabla ya utafiti)

Hali ya Kiuchumi
43% ya kaya zinaripoti kuwa hali ya kiuchumi ya kaya imeshuka, na **27%** zinaripoti imepanda.

36% ya kaya zinaripoti kuwa hali ya kiuchumi ya jumuiya yao imeshuka, na **36%** zinaripoti imepanda.

Hali ya Uhalifu na Usalama
11% ya kaya zinaripoti kuwa hali ya uhalifu na usalama imekuwa mbaya zaidi, wakati **39%** zinaripoti kuwa ni bora zaidi.

Umilikaji wa Mifugo Wakubwa (ng'ombe, punda, n.k.)
23% ya kaya zinaripoti kuwa zinamiliki ng'ombe wachache zaidi, na **11%** kuwa zinamiliki ng'ombe wengi zaidi ya mwaka uliotangulia utafiti.

Ugumu katika Kutosheleza Huduma za Afya
31% ya kaya ziliripoti kuwa na matatizo ya mara kwa mara au mara zote katika kutosheleza mahitaji ya huduma za afya.

Umilikaji Ardhi
Wastani wa kumiliki ardhi uliripotiwa kuwa ekari **5.0** kwa kaya mwaka 2004 na ekari **7.0** kwa kaya mwaka 2006. Tofauti hii **ina uzito** kitakwimu.

Ugumu katika Kutosheleza Mahitaji ya Chakula

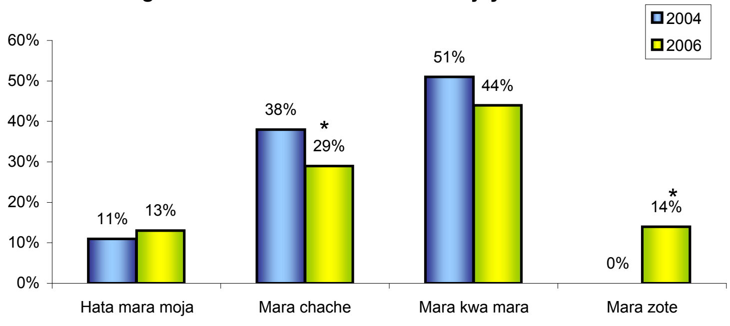

Umilikaji wa Raslimali

Vyombo vya Usafiri
1% ya kaya zinamiliki gari au lori, **1%** zinamiliki pikipiki, na **67%** zinamiliki baiskeli.

Raslimali nyingine
16% ya kaya zinamiliki toroli na **4%** zinamiliki cherehani.

Pembejeo za Kilimo
76% ya kaya zinaripoti kutumia pembejeo za kilimo. Kati ya hizo, **50%** ya kaya hutumia mbolea ya chumvichumvi, **65%** hutumia mbegu zilizoboreshwa, **58%** hutumia dawa za kuulia wadudu, na asilima ya kaya zinazotumia samaki wadogo wa kufuga,ndoano na nyavu za uvuvi au pembejeo nyingine za kilimo ni ndogo sana kiasi cha kutohesabika.

TASWIRA YA WILAYA

Ikilinganishwa na Wilaya 28 za CWIQ pamoja na Malengo ya MKUKUTA ifikapo mwaka 2010

	Kishapu	Wilaya 28 za CWIQ*
Uwiano wa utegemezi	1.1	1.0
Wastani wa idadi ya wanakaya	6.0	4.9
Kaya zenye wakuu wa kaya wanawake	15%	19%
Wakuu wa kaya wenye wake wengi	24%	12%
Watoto waliofiwa na wazazi wote wawili	1%	2%
Watoto waliofiwa na baba pekee	3%	7%
Watoto waliofiwa na mama pekee	2%	2%
Watoto wasioishi na wazazi wao	13%	29%
Watoto wanaoishi na mama pekee	12%	13%
Watoto wanaoishi na baba pekee	4%	4%
Wanafunzi wasioridhika na shule zao (na sababu)	59%	47%
Ukosefu wa vitabu	48%	41%
Ufundishaji duni	25%	17%
Upungufu wa walimu	68%	55%
Miundombinu mibovu	50%	37%
Msongamano	16%	19%
Watoto wanaoishi mwendo pungufu ya dakika 30 toka shule ya msingi	61%	69%
Kaya zilizo mwendo pungufu ya dakika 30 toka kituo cha huduma ya afya	38%	41%

	Kishapu	Wilaya 28 za CWIQ*
Watumiaji walioridhika na huduma za afya	72%	77%
Kaya zinazomiliki simu za mkononi	10%	19%
Kiwango cha upungufu wa ajira	21%	22%
Waliojiajiri katika kilimo	33%	39%
Kaya zinazotumia pembejeo za ziada za kilimo	76%	33%
Wastani wa mifugo wakubwa (ng'ombe, punda, n.k) kwa kaya	7.3	3.7
Wastani wa kumiliki ardhi kwa kaya (ekari)	7.4	4.5
Kaya zenye hatimiliki ya makazi	0%	9%
Kaya zilizo mwendo chini ya dakika 30 toka chanzo cha maji	60%	84%
Kaya zinazotumia vyandarua kujikinga na malaria	63%	30%
Kaya zinazoripoti kuwa na shida kulipia huduma za afya mara kwa mara / mara zote mwaka uliopita	31%	23%
Walioridhika na uongozi wa kitongoji (wilaya za vijijini tu)	90%	87%
Walioridhika na uongozi wa kijiji/mtaa	81%	80%
Walioridhika na uongozi wa kata	67%	72%
Walioridhika na uongozi wa wilaya	54%	64%
Walioridhika na diwani	63%	66%
Kaya zinazoripoti kuwa hali ya kiuchumi ya kaya zao imeshuka katika mwaka uliopita	43%	51%
Kaya zinazoripoti kuwa hali ya uhalifu na usalama imekuwa mbaya zaidi	11%	21%

* **Wilaya 28 za CWIQ** ni wastani wa wilaya 28 zilizochaguliwa kufanyiwa utafiti wa CWIQ wa mwaka 2006/2007: Wilaya za Bariadi, Bukoba (V), Bukombe, Bunda, Chamwino, Hanang, Kahama, Karagwe, Kasulu, Kibondo, Kigoma, Kishapu, Korogwe, Maswa, Meatu, Mpwapwa, Muheza, Musoma, Ngara, Ngorongoro, Rufiji, Singida, Kilosa, Morogoro na Manispaa za Tanga, Dodoma, Shinyanga na Temeke.
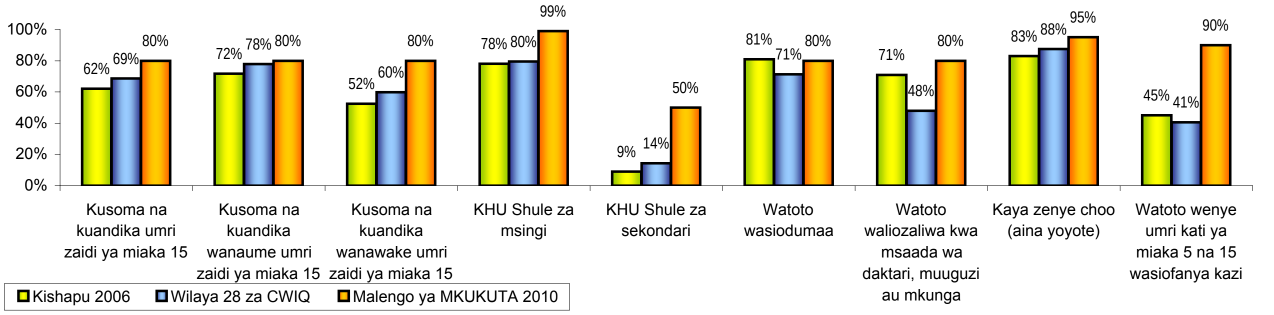
Ulinganisho na Wilaya 28 za CWIQ pamoja na Malengo ya MKUKUTA